

14. Derbyniadau

Mae'r bennod hon yn egluro'r ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â derbyniadau i ysgolion a chyfrifoldebau'r corff llywodraethu a'r ALI ym mhob un o feysydd cyfraith derbyniadau. Dim ond gwybodaeth sylfaenol am elfennau allweddol o dderbyn disgyblion i ysgolion y mae'n ei darparu a rhaid ei darllen ar y cyd â'r Cod Derbyn i Ysgolion, y Cod Apelau Derbyn i Ysgolion, adrannau perthnasol Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 ("Deddf 1998") a'r rheoliadau derbyn cysylltiedig a deddfwriaeth arall a restrir isod.

Fframwaith deddfwriaethol

1. Nododd Deddf 1998, ynghyd â'r rheoliadau a restrir ar ddiwedd y bennod hon, y gofynion deddfwriaethol ar gyfer derbyn disgyblion i ysgolion. Mae'r Cod Derbyn i Ysgolion wedi'i wneud dan adran 84 o Ddeddf 1998. Mae'r Cod (Gorffennaf 2013) yn gosod gofynion ac yn rhoi cyfarwyddyd i ALLau ac awdurdodau derbyn eraill ar y gyfraith, ac ar yr egwyddorion arweiniol ar gyfer gweinyddu derbyniadau i ysgolion. Rhaid i bawb sy'n gweinyddu trefniadau derbyn weithredu yn unol â'r Cod Derbyn i Ysgolion statudol a'r Cod Apelau Derbyn i Ysgolion (Rhagfyr 2013).

Cyfrifoldeb am dderbyn i ysgolion

2. Rhaid i rieni plant rhwng 5 a 16 oed sicrhau bod eu plant yn derbyn addysg llawn amser briodol ac mae cyfrifoldeb ar yr ALLau i sicrhau bod rhieni'n cyflawni'r ddyletswydd hon. Mae plentyn yn cyrraedd oedran ysgol gorfodol ar ddechrau'r tymor sy'n dilyn ei bumed pen-blwydd. Rhaid i'r ALLau hefyd sicrhau bod digon o le i'r plant yn ysgolion eu hardal a chymryd camau i gywiro unrhyw ddiffygion.
3. Awdurdodau lleol yw'r awdurdodau derbyn ar gyfer ysgolion cymunedol ac ysgolion gwirfoddol a reolir (ac eithrio pan fo'r ALI wedi dirprwyo'r cyfrifoldeb hwn i'r corff llywodraethu gyda'u cytundeb). Cyrff llywodraethu yw'r awdurdodau derbyn ar gyfer ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr ac ysgolion sefydledig. Awdurdodau derbyn sy'n gyfrifol am bob elfen o dderbyn i ysgolion, gan gynnwys pennu trefniadau derbyn a phenderfynu ar geisiadau.
4. Gall corff llywodraethu ysgol sefydledig neu ysgol wirfoddol ddirprwyo ei swyddogaethau sy'n ymwneud â threfniadau derbyn i bwyllgor (ond nid unigolyn) a fydd yn gweinyddu'r broses dderbyn fel y pennir gan y corff llywodraethu. Ystyrir ei bod yn arfer da penodi'r pennaeth i bwyllgor derbyniadau, ond nid oes gan benaethiaid swyddogaeth unigol o ran derbyniadau ac ni allant weithredu yn lle'r corff llywodraethu wrth bennu polisi derbyn yr ysgol, neu wrth benderfynu ar dderbyn unrhyw blentyn unigol.

Ymgynghori ar y trefniadau derbyn arfaethedig

5. Mae'n rhaid i awdurdodau derbyn mewn ardal (gan gynnwys cyrff llywodraethu ysgolion sefydledig ac ysgolion gwirfoddol a reolir sydd â chyfrifoldeb dirprwyedig

am dderbyniadau) ymgynghori â'i gilydd, gan ofyn am farn a sylwadau ar bob elfen o'u trefniadau derbyn arfaethedig, gan gynnwys y nifer i'w derbyn, cyn pennu'r trefniadau y bwriadant eu defnyddio. Mae'r Cod Derbyn i Ysgolion yn rhoi manylion y cyrff y mae'n rhaid i awdurdodau derbyn ymgynghori â hwy. Anogir pob awdurdod derbyn i wrando ar farn rhieni cyn pennu eu trefniadau derbyn.

6. Dylid ymgynghori ar drefniadau derbyn arfaethedig o fewn "ardal berthnasol" yn unol â Rheoliadau Addysg (Meysydd Perthnasol i Ymgynghori â hwy ynglŷn â Threfniadau Derbyn) 1999. Mae'r ALI yn pennu'r ardal berthnasol ar ôl ymgynghori'n briodol â'r awdurdodau derbyn eraill yn yr ardal ac unrhyw ALLau cyfagos. Efallai y bydd mwy nag un ardal berthnasol o fewn ffiniau'r ALI. Dylai ALLau ymgynghori ar ac adolygu eu hardaloedd perthnasol bob dwy flynedd.
7. Mae'n ofynnol i ALLau ymgynghori ar drefniadau derbyn bob blwyddyn. Bob tair blynedd yn unig y mae'n rhaid i ysgol sefydledig neu ysgol wirfoddol a gynorthwyir (neu gorff llywodraethu ysgol gymunedol neu ysgol wirfoddol a reolir gyda chyfrifoldeb dirprwyedig am dderbyniadau) ymgynghori:
  - os yw'r corff llywodraethu yn cynnig yr un trefniadau derbyn ag y pennwyd yn y 2 flynedd bennu flaenorol; ac
  - os na chyflwynwyd gwrthwynebiad i Weinidogion Cymru am y trefniadau derbyn a gynigiwyd gan y corff llywodraethu yn ystod y pum mlynedd flaenorol.
8. Dylid ymgynghori ar drefniadau pob ysgol a gynhelir rhwng 1 Medi ac 1 Mawrth yn y flwyddyn ysgol sy'n dechrau dwy flynedd cyn y flwyddyn ysgol y bydd y trefniadau'n cael eu gweithredu. Ar ôl hyn, mae'n rhaid i awdurdodau derbyn bennu eu trefniadau derbyn erbyn 15 Ebrill.

Hysbysu a chyhoeddi gwybodaeth

9. Mae'n rhaid i awdurdod derbyn anfon hysbysiad ysgrifenedig, o fewn 14 diwrnod o bennu ei drefniadau derbyn, i bawb yr oedd yn ofynnol iddo ymgynghori â hwy. Lle mae'r awdurdod derbyn wedi pennu nifer derbyn ar gyfer grŵp oed perthnasol sy'n is na'r nifer a nodir ar y pryd ar gyfer y grŵp oed hwnnw neu lle mae'r trefniadau derbyn yn darparu ar gyfer dethol disgyblion yn rhannol yn ôl gallu, mae'n rhaid cyhoeddi'r rhain mewn papur newydd lleol o fewn 14 diwrnod o bennu'r nifer hwnnw. Mae'n rhaid i'r manylion a gyhoeddir gynnwys esboniad o hawliau rhieni i gyflwyno gwrthwynebiad i Weinidogion Cymru am drefniadau dethol o'r fath neu dderbyn nifer is. Dylai'r awdurdod derbyn ymgynghori â rhieni a phartïon eraill â budd am y bwriad i dderbyn nifer is.

Gwrthwynebiadau i dderbyniadau i ysgolion

10. Rhaid i ymgynghoreion sy'n dymuno gwrthwynebu'r trefniadau derbyn a benderfynwyd wneud hynny'n ysgrifenedig i Weinidogion Cymru o fewn chwe wythnos i'r dyddiad yr hysbyswyd bod y trefniadau wedi'u penderfynu. Gall corff llywodraethu ysgol sefydledig neu ysgol wirfoddol a gynorthwyir gyflwyno

gwrthwynebiad i Weinidogion Cymru am unrhyw elfen o drefniadau derbyn awdurdodau derbyn eraill yn eu hardal ymgynghori berthnasol eu hunain, cyn belled nad yw'r gwrthwynebiad yn ceisio newid trefniadau derbyn mewn ffordd y gellir ond ei wneud drwy gyhoeddi cynigion statudol (er enghraifft, cyflwyno bandio disgyblion neu dderbyn un rhyw). Ni all cyrff llywodraethu ysgolion cymunedol ac ysgolion gwirfoddol a reolir wrthwynebu trefniadau derbyn ysgolion eraill sy'n awdurdod derbyn eu hunain yn yr ardal ymgynghori berthnasol oni bai fod gan yr ysgolion cymunedol a'r ysgolion gwirfoddol a reolir awdurdod dirprwyedig dros drefniadau derbyn. Gallant gyflwyno gwrthwynebiad i Weinidogion Cymru am y nifer a fydd yn cael eu derbyn sydd wedi'i bennu gan yr ALI ar gyfer eu hysgol, ond nid i unrhyw elfen arall o drefniadau derbyn yr ALI ar gyfer ysgolion cymunedol ac ysgolion gwirfoddol a reolir.

11. Gall Gweinidogion Cymru hefyd glywed gwrthwynebiadau gan rieni sy'n gymwys i wrthwynebu (gweler paragraff 2.18 y Cod Derbyn i Ysgolion) i rif derbyn arfaethedig ar gyfer unrhyw grŵp blwyddyn a bennir yn is na'r hyn a nodir drwy'r dull asesu capasiti yn y ddogfen ganllaw, Mesur Capasiti Ysgolion yng Nghymru (gweler paragraff 2.17 o'r Cod Derbyn i Ysgolion).

Hysbysu rhieni: cyhoeddi trefniadau derbyn

12. Mae'n rhaid i bob ALI gyhoeddi prospectws cyfansawdd blynyddol sy'n nodi'r trefniadau derbyn sydd wedi'u pennu (gan gynnwys amserlen ar gyfer y broses dderbyn sy'n nodi'r dyddiadau perthnasol ar gyfer derbyn a phennu ceisiadau ac ar gyfer derbyn apelau) ar gyfer pob ysgol a gynhelir yn ei ardal a sicrhau bod y trefniadau diweddaraf wedi'u cynnwys. Mae'n rhaid cyhoeddi'r prospectws hwn cyn 1 Hydref yn ystod y flwyddyn ysgol cyn y flwyddyn ysgol y bydd y trefniadau derbyn yn gymwys iddi neu o fewn chwe wythnos cyn y dyddiad y gall rhieni fynegi eu dewis. Mae'n rhaid i awdurdodau derbyn heblaw am ALLau sicrhau eu bod yn rhoi copi o'u trefniadau derbyn i'r ALI perthnasol erbyn 1 Mehefin fel y gall yr ALI gydymffurfio â'r gofynion cyhoeddi hyn.

Amrywio'r Trefniadau Derbyn sydd wedi'u Pennu

13. Ar ôl pennu trefniadau derbyn ar gyfer blwyddyn academiaidd, ni ellir eu hamrywio ond o dan amgylchiadau penodol fel y nodir ym mharagraff 2.20 o'r Cod Derbyn i Ysgolion.

Dewis y Rhieni

14. Mae gan ALLau ddyletswydd benodol i wneud trefniadau arbennig fel y gall rhieni fynegi pa ysgol y byddai orau ganddynt i'w plant fynychu a rhoi rhesymau dros y dewis hwnnw. Mae'n rhaid i'r ALLau a chyrrff llywodraethu pob ysgol gydymffurfio â dewis y rhieni ac eithrio o dan rai amgylchiadau penodol. Yn y rhan fwyaf o achosion, y rhesymau dros wrthod dewis y rhieni yw bod yr ysgol yn llawn, neu, mewn termau cyfreithiol, oherwydd y byddai cydymffurfio â dewis y rhieni yn ergyd i'r gallu i ddarparu addysg effeithiol neu ddefnydd effeithiol o adnoddau (sy'n cynnwys amgylchiadau lle byddai derbyn yn anghydnaws â'r ddyletswydd i gyfyngu ar faint dosbarthiadau).

15. Ceir amgylchiadau eraill lle y bydd ALLau a chyrrff llywodraethu yn gallu gwrthod cydymffurfio â dewis y rhieni yn cynnwys lle mae'r:

- plentyn wedi'i wahardd yn barhaol o ddwy ysgol neu fwy; ac i'r gwaharddiad diweddaraf ddigwydd yn y ddwy flynedd flaenorol; neu
- trefniadau ar gyfer derbyn yn gwbl seiliedig ar allu neu addasrwydd ac ni fyddai'n ymarferol felly cydymffurfio â dewis y rhieni.

Os yw'r rhieni yn dewis ysgol sydd â chymeriad crefyddol, nid oes modd i'r awdurdod derbyn wrthod derbyn ar y sail nad yw'r rhiant yn bodloni eu maen prawf enwadol os oes lleoedd ar gael yn yr ysgol.

Dyddiad Dychwelyd Cyffredin a Dyddiadau Cynnig Cyffredin

16. Er mwyn sicrhau cysondeb rhwng awdurdodau derbyn ac osgoi dryswch ar ran rhieni, mae'n rhaid i bob awdurdod derbyn mewn unrhyw ardal awdurdod lleol bennu dyddiad dychwelyd cyffredin ar gyfer ceisiadau cynradd a cheisiadau uwchradd ar gyfer y flwyddyn ddechrau arferol. Gellir cytuno ar wahanol ddyddiadau cyffredin ar gyfer ceisiadau cynradd ac uwchradd. Dylai awdurdodau derbyn ymgynghori ag awdurdodau cyfagos drwy eu fforwm derbyn er mwyn cytuno ar ddyddiadau cyffredin.

17. Rhaid i awdurdodau derbyn sicrhau bod llythyrau cynnig yn cael eu gwneud ar y Diwrnod Cynnig Uwchradd rhagnodedig sef 1 Mawrth neu'r diwrnod gwaith nesaf a'r Diwrnod Cynnig Cynradd rhagnodedig sef 16 Ebrill neu'r diwrnod gwaith nesaf.

Nodir yr amserlen a'r gweithdrefnau llawn ar gyfer derbyn i ysgolion yn y Cod Derbyn i Ysgolion a'r rheoliadau perthnasol.

Blwyddyn y Cynnig	
1 Hydref a heb fod yn hwyrach na chwe wythnos cyn y dyddiad cau	Dyddiad cau i awdurdodau derbyn gyhoeddi prospectws cyfansawdd
Mis Chwefror	Dyddiad cau i awdurdodau derbyn gyhoeddi eu hamserlenni ar gyfer apelio ar eu gwefannau.
1 Mawrth neu y diwrnod gwaith nesaf	Diwrnod cynnig cenedlaethol ar gyfer lleoedd mewn ysgolion uwchradd
16 Ebrill neu y diwrnod gwaith nesaf	Diwrnod cynnig cenedlaethol ar gyfer lleoedd mewn ysgolion cynradd

Fforymau derbyn

18. Mae'n rhaid i bob ALL gael Fforwm Derbyn. Mae aelodau craidd y Fforwm yn cynnwys aelodau a/neu swyddogion yr ALL; cynrychiolwyr ysgolion cymunedol ac ysgolion gwirfoddol a reolir, cynrychiolwyr ysgolion sefydledig ac ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr; cynrychiolwyr rhiant-lywodraethwyr a'r rhai a enwebir gan esgobaethau perthnasol Pabyddol a'r Eglwys yng Nghymru. Hefyd, gall yr

aelodau craidd enwebu aelodau eraill sy'n cynrychioli buddiannau unrhyw ran o'r gymuned leol.

19. Mae gan Fforymau Derbyn swyddogaeth allweddol yn sicrhau system dderbyn deg. Mae'r fforymau yn caniatáu i'r awdurdodau derbyn a phartion allweddol eraill sydd â budd ddod at ei gilydd i drafod effeithlonrwydd trefniadau derbyn lleol, ceisio cytuno ar sut i ymdrin â materion derbyn anodd a chynghori awdurdodau derbyn ar ffyrdd o wella'u trefniadau. Mae eu tasgau'n cynnwys ystyried trefniadau derbyn cyfredol ac arfaethedig a pha mor dda y maent yn darparu ar gyfer buddiannau rhieni a phlant lleol, gan awgrymu gwelliannau i brosesau derbyn lle'n briodol. Dylent hefyd adolygu pa mor gynhwysfawr a hygyrch yw canllawiau ar gyfer rhieni. Mae'n rhaid i fforymau weithredu'n unol â'r Cod ac mae'n rhaid i awdurdodau derbyn ystyried unrhyw gyngor a gynnigir gan y Fforwm.
20. Mae Fforymau hefyd yn gyfrifol am geisio hyrwyddo cytundebau ar drefniadau ar gyfer ymdrin ag amrywiaeth o faterion allweddol, gan gynnwys sut mae sicrhau bod y trefniadau derbyn yn darparu'n effeithiol ar gyfer plant a allai fod yn agored i niwed neu'r rhai hynny sy'n cyrraedd y tu allan i'r rownd dderbyn arferol.

Plant sy'n derbyn gofal neu oedd yn arfer derbyn gofal

21. Rhaid i awdurdodau derbyn roi'r flaenoriaeth gyntaf yn eu meini prawf ar gyfer gordanysgrifio i blant sy'n derbyn gofal yn unol â Rheoliadau Addysg (Derbyn Plant sy'n Derbyn Gofal) (Cymru) 2009, a phlant oedd yn arfer derbyn gofal yn unol â'r Cod Derbyn i Ysgolion. Mae rhai eithriadau a ganiateir i hyn:
  - Gall awdurdodau derbyn ar gyfer ysgolion sydd â chymeriad crefyddol wedi'i ddynodi (ysgolion ffydd) roi blaenoriaeth gyntaf i bob plentyn sy'n derbyn gofal neu oedd yn arfer derbyn gofal, p'un ai eu bod o'r ffydd honno neu beidio. Yr hyn sy'n ofynnol yw fod yn rhaid iddynt roi blaenoriaeth i blant sy'n derbyn gofal neu oedd yn arfer derbyn gofal o'u ffydd hwy cyn unrhyw blant eraill o'u ffydd hwy, yna i blant sy'n derbyn gofal neu oedd yn arfer derbyn gofal nad ydynt o'u ffydd o flaen eraill nad ydynt o'u ffydd.
  - Mae'n rhaid i ysgolion sy'n dethol ar sail bandio plant roi'r flaenoriaeth gyntaf i blant sy'n derbyn gofal neu oedd yn arfer derbyn gofal o fewn pob band dros blant sy'n gymwys am le yn y band hwnnw.
22. Y tu allan i'r rownd dderbyn arferol, mae Rheoliadau Addysg (Derbyn Plant sy'n Derbyn Gofal) (Cymru) 2009 yn rhoi dyletswydd ar awdurdodau derbyn i dderbyn plant sy'n derbyn gofal os yw rhiant corfforaethol yn gwneud cais i'w derbyn ar eu rhan. Fodd bynnag, cyn gwneud cais, mae'n rhaid i'r rhiant corfforaethol (h.y. yr ALI sy'n gyfrifol am ofalu am y plentyn) ymgynghori â'r awdurdod derbyn perthnasol (ac yn achos plentyn sy'n derbyn gofal sydd wedi'i wahardd yn barhaol o ddwy ysgol neu fwy, corff llywodraethu'r ysgol gymunedol neu'r ysgol wirfoddol a reolir berthnasol) a gwneud pob ymdrech i sicrhau priodoldeb yr ysgol a enwir yng ngoleuni cefndir ac anghenion y plentyn.

Maint dosbarthiadau babanod

23. Heblaw am eithriadau prin, ni all dosbarthiadau babanod (hynny yw dosbarthiadau lle mae'r rhan fwyaf o'r disgyblion yn troi'n 5, 6 neu 7 oed yn ystod

y flwyddyn academaidd) gydag un athro/athrawes gynnwys mwy na 30 disgybl. Gall awdurdodau derbyn wrthod derbyn plentyn ar y sail y byddai'n achosi dosbarthiadau o faint anffafriol. Mae dosbarthiadau o faint anffafriol yn digwydd pan fydd derbyn plentyn i'r ysgol yn golygu nad yw'r awdurdod derbyn yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth ar faint dosbarthiadau babanod oni bai ei fod yn cymryd mesurau cymhwys, h.y. yn adeiladu ystafell ddosbarth ychwanegol a/neu'n cyflogi athro/athrawes ychwanegol. Fodd bynnag, mewn perthynas â'r flwyddyn dderbyn arferol (h.y. y flwyddyn Dderbyn) ni ellir dweud bod rhagfarn o'r fath yn codi oni bai bod y nifer yn uwch na nifer derbyn yr ysgol. Mewn perthynas â blynyddoedd 1 a 2, ni ddylai awdurdodau derbyn wrthod derbyn ar sail rhagfarn maint dosbarth fel arfer, oni bai bod y nifer yn uwch na nifer derbyn yr ysgol.

Niferoedd derbyn

24. Mae'n rhaid i ysgol gael nifer derbyn ar gyfer pob grŵp oed "perthnasol". Diffinnir grŵp oed perthnasol gan y gyfraith fel "grŵp oed y mae disgyblion yn cael eu derbyn, neu'n cael eu derbyn fel arfer, i'r ysgol dan sylw". Efallai y bydd angen i rai ysgolion gael mwy nag un nifer derbyn. Er enghraifft, lle mae gan ysgol uwchradd chweched dosbarth a'i bod yn derbyn disgyblion eraill o ysgolion eraill yn 16 oed, bydd angen nifer derbyn argyfer Blwyddyn 12 yn ogystal ag ar gyfer Blwyddyn 7. Ym mhob achos, mae'n rhaid i niferoedd derbyn gyfeirio at ddisgyblion a fydd yn cael eu derbyn i'r ysgol am y tro cyntaf. Ni ddylent gynnwys disgyblion sy'n cael eu trosglwyddo o grwpiau oed iau. Un eithriad yw ysgol gynradd sy'n cynnig darpariaeth meithrin, y nifer derbyn yn yr achos hwnnw fydd nifer yr holl blant sydd i'w derbyn i'r Flwyddyn Dderbyn, gan nad yw plant yn trosglwyddo'n awtomatig o ddosbarth meithrin i ddosbarth derbyn os yw'r ysgol wedi eu gordanystrifio.
25. Awdurdodau derbyn sy'n gyfrifol am bennu niferoedd derbyn yn dilyn ymgynghoriad lleol ar drefniadau derbyn. Wrth bennu niferoedd derbyn, dylid ystyried asesiad o gapasiti'r ysgol. Capasiti'r ysgol yw'r nifer o leoedd sydd ar gael i ddisgyblion. Cyfrifir hyn drwy'r dull asesu a nodir yn y ddogfen gyfarwyddyd Mesur Capasiti Ysgolion yng Nghymru. Ni ddylid derbyn mwy o ddisgyblion na'r nifer a gyhoeddir ac eithrio o dan amgylchiadau eithriadol.
26. Gall awdurdod derbyn bennu nifer derbyn ar gyfer grŵp oed perthnasol sy'n is na'r hyn a nodir gan y fformiwla capasiti, ond os yw'n gwneud hynny, mae'n rhaid iddo gyhoeddi gwybodaeth i rieni a allai wrthwynebu'r nifer is hwn.

Apelau derbyniadau

27. Mae'n ofynnol i awdurdodau derbyn sefydlu paneli apêl annibynnol: mae gan rieni hawl i apelio atynt yn erbyn gwrthod derbyn plentyn i ysgol. Os yw'r cais am le mewn chweched dosbarth mae gan y rhiant a'r person ifanc yr hawl i apelio os gwrthodir lle.
28. Yn achos ysgolion sefydledig ac ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr, mae'r ddyletswydd hon i sefydlu panel apêl yn disgyn ar ysgwyddau'r corff llywodraethu fel yr awdurdod derbyn. Gydag ysgolion cymunedol ac ysgolion gwirfoddol a reolir, cyfrifoldeb yr ALI yw hyn hyd yn oed os yw'r corff llywodraethu wedi

dirprwyo cyfrifoldeb dros dderbyniadau. Er mai llywodraethwyr ysgolion sefydledig ac ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr sy'n gyfrifol am sefydlu paneli apêl derbyn, mae aelodaeth y panel yn annibynnol ar gorff llywodraethu'r ysgol a wnaeth y penderfyniad gwreiddiol i wrthod lle, yn ogystal ag ar yr ALI sy'n cynnal yr ysgol.

29. Os yw panel yn dyfarnu o blaid y rhiant, mae'n rhaid i'r awdurdod derbyn gydymffurfio â'r penderfyniad. Os mai'r Awdurdod Lleol yw'r awdurdod derbyn, rhaid i gorff llywodraethu'r ysgol gydymffurfio.
30. Mae'r Rheoliadau Addysg (Trefniadau Apelau Derbyn) (Cymru) 2005 yn nodi pwy ddylai fod yn rhan o'r paneli ac yn nodi dyletswydd awdurdod derbyn i hysbysebu am aelodau lleyg bob tair blynedd o leiaf. Nodir manylion trefniadau apelio yn y Cod Apelau Derbyn i Ysgolion.
31. Gall llywodraethwyr ysgolion sefydledig ac ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr wneud trefniadau apelio ar y cyd gyda'u ALI a chydag ysgolion eraill o'r fath. Cyfrifoldeb yr awdurdod derbyn yw recriwtio a hyfforddi aelodau paneli apêl.
32. Mae gan gyrrff llywodraethu ysgolion cymunedol ac ysgolion gwirfoddol a reolir yr hawl i apelio yn erbyn penderfyniad ALI i dderbyn plentyn i'r ysgol sydd wedi'i wahardd yn barhaol ddwywaith yn ystod y ddwy flynedd sy'n dechrau ar ddyddiad y gwaharddiad diweddaraf. Mae canllawiau pellach ar yr apelau hyn yn y Cod Apelau.

Rhestrau aros

33. Mae'n ofynnol i awdurdodau derbyn gadw rhestr aros ar gyfer ysgolion sydd wedi eu gordanysgrifio, ac mae manylion y rhain ar gael yn y Cod Derbyn i Ysgolion. Mae'n rhaid cynnig lleoedd a allai fod ar gael i'r rhai hynny ar y rhestr aros yn unol â threfniadau derbyn yr ysgol a gyhoeddwyd. Os oes gan ymgeiswyr newydd flaenoriaeth uwch o dan y meini prawf gordanysgrifio, dylid eu gosod yn uwch na'r rhai hynny sydd wedi bod ar y rhestr am gryn amser. Nid yw rhoi enw plentyn ar restr aros yn effeithio ar hawl y rhieni i apelio yn erbyn cais aflwyddiannus.

Dethol

34. Mae Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 yn atal cyflwyno trefniadau dethol academiaidd newydd ac eithrio o dan amgylchiadau cyfyngedig chweched dosbarth ac i gyflwyno trefniadau bandio teg.

Derbyniadau i ysgolion meithrin

35. Yn gyffredinol, nid yw'r ddeddfwriaeth sy'n berthnasol mewn perthynas â derbyniadau i ysgolion cynradd ac uwchradd yn berthnasol i ysgolion meithrin neu i blant a dderbynnir i ddosbarth meithrin ysgol a gynhelir. Fodd bynnag, mae diwygiadau a wnaed gan Ddeddf Addysg 2002 yn nodi mai'r corff llywodraethu sy'n gyfrifol am wneud penderfyniadau am dderbyniadau i'r dosbarth meithrin yn achos ysgolion sefydledig ac ysgolion gwirfoddol a reolir, ac yn yr ysgolion cymunedol ac ysgolion gwirfoddol a reolir hynny sydd â chyfrifoldeb dirprwyedig

dros dderbyniadau. Yr ALI sy'n gyfrifol am benderfynu ar dderbyniadau i ddosbarthiadau meithrin mewn ysgolion cymunedol ac ysgolion gwirfoddol a reolir eraill.

36. Dylai'r awdurdod derbyn bennu trefniadau derbyn ar wahân ar gyfer y dosbarth meithrin. Nid yw lle mewn dosbarth meithrin yn sicrhau lle mewn dosbarth derbyn. Mae'r cyfyngiad ar faint dosbarthiadau babanod ond yn berthnasol i ddosbarthiadau mewn ysgolion a gynhelir sy'n cynnwys disgyblion lle mae'r mwyafrif yn cyrraedd pump, chwech a saith oed yn ystod y flwyddyn ysgol. Felly, nid yw'r cyfyngiad ar faint dosbarthiadau babanod yn berthnasol i ddosbarthiadau meithrin lle mae'r mwyafrif o ddisgyblion sy'n mynychu'r dosbarth hwnnw yn iau na hyn.

Y Gyfraith

[Deddf Plant 1989](#)

[Gorchymyn Dynodi Ysgolion Sydd â Chymeriad Crefyddol \(Cymru\) 2014](#)

[Deddf Addysg 1996](#)

[Deddf Addysg 2002](#)

[Deddf Addysg ac Arolygiadau 2006](#)

[Rheoliadau Addysg \(Trefniadau Apelau Derbyn\) \(Cymru\) 2005](#)

[Rheoliadau Addysg \(Derbyn Plant sy'n Derbyn Gofal\) \(Cymru\) 2009](#)

[Rheoliadau Addysg \(Meysydd Perthnasol i Ymgynghori â Hwyl Ynglŷn â Threfniadau Derbyn\) 1999](#)

[Rheoliadau Addysg \(Fforymau Derbyn\) \(Cymru\) 2003](#)

[Rheoliadau Addysg \(Penderfynu ar Drefniadau Derbyn\) \(Cymru\) 2006](#)

[Rheoliadau Derbyniadau Ysgol \(Meintiau Dosbarthiadau Babanod\) \(Cymru\) 2013](#)

[Rheoliadau Addysg \(Gwrthwynebiadau i Drefniadau Derbyn\) \(Cymru\) 2006](#)

[Rheoliadau Cymwysterau Athrawon Ysgol \(Cymru\) 2012](#)

[Gorchymyn Addysg \(Dechrau Oedran Ysgol Gorfodol\) 1998](#)

[Deddf Cydraddoldeb 2010](#)

[Rheoliadau Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir \(Cymru\) 2005](#)

[Deddf Hawliau Dynol 1998](#)

[Rheoliadau Ysgolion Newydd \(Derbyniadau\) \(Cymru\) 2006](#)

[Rheoliadau Lleoli Plant \(Cymru\) 2007](#)

[Rheoliadau Derbyniadau Ysgol \(Dyddiad Cynnig Cyffredin\) \(Cymru\) 2013](#)

[Rheoliadau Derbyniadau Ysgol \(Amrywio Trefniadau Derbyn\) \(Cymru\) 2013](#)

[Rheoliadau Gwybodaeth am Berfformiad Ysgolion 2011](#)

[Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998](#)

Canllawiau

Mae dogfennau allweddol sy'n darparu canllawiau manylach ar drefniadau derbyn yn cynnwys:

[Y cod derbyn i ysgolion](#)

[Y cod apelau derbyn i ysgolion](#)

[Mesur capasiti ysgolion: canllawiau](#)